

ih zatekne u razredu. Ima li on sâm iskonski interes za svoje polaznike kao osobe i pojedince, to mu u većini slučajeva neće biti veći napor.

Nastavnikova diskrecija očituje se u položaju koji zauzima u razredu. On tu, naravno, ne može imati nikakvih značajnih privilegija jer nije sveznajući, a ni posljednja instanca koja odlučuje o tome što jest, a što nije točno. Otiđe li u drugu krajnost i postane amorfni i distancirani nastavnik koji sve razumije i sve prihvata (opravdavajući se time kako je sve u najboljem redu sve dottle dok se komunikacija odvija na stranom jeziku), nije našao ništa bolje rješenje. Nastavnik mora znati zadržati svoju osobnost (a time i pravo da nema uvijek pravo!), izraziti svoj temperament, nadvladati svoju profesionalnost svojom ljudskošću. On mora biti iskreno motiviran i zainteresiran sugovornik, jer će samo tako kod polaznika moći potaknuti iste motivacije. Osim toga, nastavnik nije tu da sâm mnogo govori, već da bi govor provocirao i kanalizirao, da bi pojedine očekivane izričaje polaznika anticipirao i pomagao im pri njihovu oblikovanju. Paradoksalno rečeno: njegova je uloga da vodeći služi.

Možda je dobro vodenje nastave stranih jezika ipak umijeće?

Nives Sironić-Bonefačić

UPOTREBA AUTENTIČNOG MATERIJALA U NASTAVI STRANIH JEZIKA

U posljednje se vrijeme mnogo govori o upotrebi autentičnog materijala u nastavi stranih jezika. Kada se govori o autentičnom materijalu, treba, ponajprije, odgovoriti na pitanja:

- I. Što je autentični materijal?
- II. Kakve su vrste autentičnog materijala?
- III. Zašto u nastavu stranih jezika treba uvesti autentični materijal?
- IV. Kakav materijal treba izabrati?
- V. Kako se izabrani materijal može koristiti u nastavi?

I. Što je autentični materijal?

Autentični materijal je svaki materijal koji nije sastavljen samo u pedagoške svrhe, tj. samo za učenje jezika kao stranog jezika, već zadovoljava zahtjeve izvorne komunikacije i služi prijenosu informacija a namijenjen je izvornim primaocima.

II. Kakve su vrste autentičnog materijala?

Autentični materijal možemo podijeliti na auditivni, vizuelni i pisani. Moguća je kombinacija auditivnog i vizuelnog ili vizuelnog i pisanih materijala (film, reklame), a ponekad je primalac izložen istovremeno auditivnoj, vizuelnoj i pisanoj poruci.

Svaki materijal može prenositi objektivnu poruku, ali može sadržati i subjektivne elemente koji otkrivaju emocije, karakter i ličnost pošiljaoca poruke, i žele izazvati određene emocije i kod primaoca. Ponekad je teško odrediti granicu između objektivnoga i subjektivnoga u poruci. Ipak, smatram da će biti korisna tablica koja razvrstava autentični materijal po vrstama i stupnju objektivnosti ili subjektivnosti poruke. Naravno, granice u pravoj komunikaciji nisu tako jednoznačno određene, pa se svaka poruka ne može uvijek točno uklopiti u predloženu tablicu.

AUDITIVNI MATERIJALI	OBJEKTIVNI	neke radio-emisije, stručna i znanstvena predavanja, raznovrsne obavijesti (meteorološki izvještaj, obavijesti na željezničkoj stanici, aerodromu itd.)
	SUBJEKTIVNI	konverzacija, intervju, neke radio-emisije, pjesme, muzika itd.
VIZUELNI MATERIJALI	OBJEKTIVNI	skice, planovi, grafikoni, topografske karte, geografske karte, crteži, fotografije, dijapozi-tivi itd.
	SUBJEKTIVNI	humoristički crtež, umjetnička fotografija, umjetničke slike ili druga umjetnička djela, reklame itd.
PISANI MATERIJALI	OBJEKTIVNI	neki članci u novinama, obavijesti, izvještaji, stručni i znanstveni tekstovi, različite upute o upotrebni stroja, lijeka, sredstva za čišćenje itd.; kronološke tablice, spisi, dokumenti, formulari, službena pisma itd.
	SUBJEKTIVNI	literarni tekst, dnevnik, neki članci u novinama, intervju, reportaže, reklame, literarna kritika, privatna pisma itd.

Kad pogledamo tablicu, možemo zaključiti i koje su opće karakteristike objektivnog autentičnog materijala. Objektivni materijal je točan, istinit, logičan i neutralan, tj. ne saznajemo subjektivni stav pošiljaoca poruke.

Subjektivni materijal izražava ličnost i stav pošiljaoca poruke, njegovu emotivnost, kreativnost i intuiciju. Ponekad navođenje ne slijedi strogi logični poredak već računa na intuiciju i kreativnost primaoca poruke i čak mu ostavlja mogućnost da sam donese krajnje tumačenje poruke. Za razumijevanje takva materijala primalac mora dobro razumjeti poruku kad je sluša, mora shvaćati vizuelnu poruku ili pisani tekst i situaciju u kojoj je poruka nastala, tj. mora dobro poznavati jezični sustav. Upravo zato u nastavi ćemo se moći mnogo ranije koristiti objektivnim autentičnim materijalom.

III. Zašto u nastavu stranog jezika treba uvesti autentični materijal?

Razvoj tehnike i upotreba strojeva omogućili su u nastavi uvođenje autentičnih materijala na stranom jeziku. U novim metodama učenja stranog jezika nalazimo funkcionalan pristup gramatici. Situacije su autentičnije, a dijalazi

su bliži životu, ali ipak ostaju samo pseudoautentičan dokument stranog jezika. U dijalozima je upotrijebljen standardni jezik, a intonacija je neutralna, bez afektivnosti. Spikeri, izvorni govornici, idealni su model stranog jezika. Njihov je izgovor tehnički dotjeran i prilagođen zahtjevima nastave.

Kakvi su rezultati nastave nakon upotrebe takvoga pseudoautentičnog materijala? Materijal je koristan. Učenici se služe elementarnim strukturama s ograničenim leksikom. Imaju dobar izgovor i mogu razumjeti snimljen tekst lekcija, mogu sastaviti nove dijaloge slične onima u udžbeniku. Međutim, kada se ti učenici nađu u stvarnoj situaciji komunikacije na stranom jeziku, ne razumiju govor izvornih govornika i teško se nalaze u dekodiranju autentičnog vizuelnog i pisanog materijala. Zašto nastaje ta pojava? Autentična situacija je mnogo složenija od simulacije u razredu i idealnih modela koje su učenici mogli čuti. Prema tome, jasno je da upotreba standardnog nastavnog materijala i isključiva primjena samo jedne metode, pa makar i najsavršenije, neće učeniku pomoći da se nalazi u stvarnim situacijama komunikacije. Standardni materijal će pomoći u razvijanju sve veće kompetencije u dekodiranju stranog jezika, ali učenike će tek autentični materijal priviknuti na primanje i shvaćanje poruka na stranom jeziku.

Učenik uči strani jezik u neautentičnoj situaciji. Razred je umjetna sredina i ponekad je smetnja u razvijanju slobodnog izražavanja na stranom jeziku. Kontakt s novim jezikom i novom kulturom u toj umjetnoj sredini nije lak i može dovesti do nerazumijevanja situacije i do negativnog stava prema stranom jeziku. U takvoj sredini učenik će teško razumjeti suprasegmentne dijelove komunikacije.

Nastavnik može ukloniti barem djelomično te teškoće uvodenjem autentičnih materijala već u prvoj godini učenja stranog jezika. Treba da postepeno privikava učenike na složenost situacije u autentičnoj komunikaciji. Treba da razvija kompetenciju razumijevanja jer je to osnovna kompetencija komunikacije.

IV. Kakav materijal treba izabrati?

1. Treba izabrati nov i aktualan materijal koji se ne može uvrstiti u udžbenike za učenje stranog jezika zbog toga što on brzo zastaruje.
2. Sadržaj mora biti zanimljiv i jasan.
3. Izabrani materijal ne smije biti dugačak. Predugo zadržavanje na nekim sadržajima uvjetuje slabljenje zanimaljanja kod učenika.
4. Sadržaji moraju odgovarati uzrastu učenika i njihovoj jezičnoj kompetenciji.

V. Kako se izabrani materijal može koristiti u nastavi?

U prvom kontaktu s autentičnim materijalom učenici će biti motivirani željom da provjere svoje znanje stranog jezika na tekstovima koji su namijenjeni izvornim govornicima. Nastavnik im taj prvi susret sa stranim materijalom mora olakšati dobrom organizacijom nastavnog sata. Budući da upotreba autentičnog materijala u razredu ovisi o njegovoj vrsti i ciljevima nastave, prikazat ćemo osobitosti upotrebe auditivnog, vizuelnog i pisanog materijala.

1. Auditivni materijal

Kompetencija razumijevanja auditivnog autentičnog materijala vrlo je važna, jer se većina odnosa među ljudima temelji na usmenoj komunikaciji. Razvitak te kompetencije je vrlo složen jer je i priroda govora složena. Govor sadrži fizičku, psihološku, lingvističku i sociološku komponentu. Služi za prenošenje obavijesti, ali ima i druge funkcije (npr. uspostavljanje društvenih kontakata, afirmaciju ličnosti itd.). Znamo da možemo razlikovati mnogo vrsta govora, ali mi bismo sada, prije svega, analizirali komunikaciju po stupnju spontanosti govornika.

Implicitni govor je spontan. Sadrži vrlo mnogo afektivnih elemenata i u potpunosti identificira govornika i njegovu ličnost. Takav govor ima mnogo poštupalica, prekida, pauza. Često je emfatičan i vrlo redundantan. Odstupa od gramatičkih pravila. Rečenice često nisu dovršene. U dekodiranju poruke vrlo veliku ulogu imaju suprasegmentni elementi (visina tona, intenzitet glasa, akcent, boja glasa, pokret, mimika itd.). Oni često sadrže bit poruke. Suprasegmentni dijelovi govora nisu uvijek pod nadzorom svijesti govornika, a odraz su njegove socijalne pripadnosti, kulture i stupnja obrazovanja. Svaka kultura i gotovo svaki kraj ima svoje standarde u upotrebi suprasegmentnih dijelova komunikacije, pa i te elemente treba što prije uvesti u nastavu, jer katkad pogrešan ton ili gesta mogu posve izmijeniti značenje poruke.

Eksplisitni govor je suzdržajniji i bliži pisanim tekstu. Upotrebljava se u javnim sredstvima informiranja, na javnim nastupima, predavanjima, skupovima. Taj govor ne sadrži toliko afektivnih elemenata, potpuniji je i poštuje gramatičke norme. Naravno, u njemu su suprasegmentni dijelovi pod strogom kontrolom svijesti govornika. Jasno je da slušajući govornika ne možemo otkriti mnoge karakteristike njegove ličnosti jer je njegovo ponašanje pod strogom kontrolom svijesti.

Ako pogledamo koji su osnovni faktori o kojima ovisi razumijevanje govora, bit će nam jasno zašto će učenicima biti teže razumijevanje implicitnoga govora.

Razumijevanje govora ovisi o:

- a) kompetenciji slušaoca u dekodiranju poruke,
- b) brzini dekodiranja poruke,
- c) općem znanju, kulturi i obrazovanju slušaoca,
- d) subjektivnim (psihološkim, biološkim, fizičkim) faktorima u ličnosti primaoca poruke,
- e) subjektivnim faktorima u ličnosti pošiljaoca poruke,
- f) vanjskim faktorima komunikacijske situacije.

Naši učenici nemaju dovoljnu jezičnu kompetenciju da brzo i bez grešaka dekodiraju poruku koja nije potpuna i sadrži mnogo afektivnih elemenata. Mnogo će lakše dekodirati potpuniji i gramatički točniji tekst eksplisitne poruke, ako poznaju leksik i gramatičke strukture teksta.

U svakom stranom jeziku ima teškoća u pronalaženju autentičnoga govornog materijala. Gotovo je nemoguće nabaviti snimljene implicitne materijale koji su laki, tj. takvi da bi se mogli upotrijebiti u razredu. Lakše je osigurati primjere eksplisitnoga govora presnimavanjem emisija radija i televizije, predavanja, obavijesti itd. Pri snimanju se često javlja problem kvalitete snimljenih

nog materijala i kvalitete reprodukcije. Materijali koje sam nastavnik ili učenici mogu presnimiti često su dosta teški i mogu se koristiti samo na višem stupnju učenja.

Emisije školskog radija na stranim jezicima mogu se dobro uklopiti u nastavu jezika. Neke su emisije osobito uspjele. Riječ je o pseudoautentičnim materijalima, ali snimci su sadržajno raznovrsni i zanimljivi. Većinu tekstova govore izvorni govornici, a dijalozi su popraćeni i šumovima. Snimci se mogu koristiti u grupnom radu, ali i u radu s cijelim razredom. Da bi slušanje snimljenog materijala bilo što lakše i da bi se pažnja učenika usredotočila na glavne elemente informacije, učenike treba pripremiti za takav oblik rada. Nastavnik će učenike postepeno navikavati da pamte što više elemenata i da zabilježe glavne ideje. Korisno je slušanje po predloženom planu. Učenicima prije slušanja treba objasniti što se od njih traži i na koje elemente treba da obrate pažnju. Ključne riječi i strukture učenicima moraju biti poznate prije slušanja snimka. Nastavnik će prije sata pripremiti upitnik s točno označenim zadacima i planom slušanja. U početku učenicima treba omogućiti najmanje dva slušanja istog snimka. Plan slušanja može imati ove elemente:

Tko sudjeluje u diskusiji (razgovoru)?

Koliko osoba sudjeluje u razgovoru?

Kojoj dobnoj skupini pripadaju te osobe?

Što su po zanimanju?

Koji su njihovi interesi, želje, stavovi?

Gdje se zbiva radnja?

Kada se zbiva radnja?

Kakva je situacija na početku a kakva na kraju teksta?

Da li u tekstu ima nekih elemenata kulture strane zemlje (spomenici, običaji, geografski podaci, gradovi, gastronomski specijaliteti, podaci o životu i ljudima itd.)?

Slušanje po planu aktivira cijeli razred i omogućuje stupnjevanje zadataka po težini. Tako svi učenici mogu sudjelovati u radu prema svojem znanju i mogućnostima.

Učenici ne moraju uvijek slušati cijeli snimak. Ponekad mogu i sami zamisliti kraj razgovora ili scene i sastaviti ga u obliku dijaloga ili prepričati u neupravnom govoru.

Snimljen materijal stranih radio-emisija teško se prilagođuje radu u razredu, ali ipak možemo naći dijelove emisija koji neće biti toliko teški i nezanimljivi, npr. meteorološki izvještaj ili kraća vijest o nekom događaju.

Ako slušamo snimak meteorološkog izvještaja, izvještaj s radija možemo usporediti s prognozom vremena i novinama i tako usporediti govorni i pisani tekst. Provjera razumijevanja može se kombinirati s ucrtavanjem simbola za vremenske prilike na geografskoj karti strane zemlje.

Snimci pjesama i šansona također su vrlo dobro prihvaćeni na svim stupnjevima učenja jezika, a mogu se tematski uklopiti u sadržaj nekih cjelina iz udžbenika. Tehnika rada s pjesmom može biti ista kao i s tekstrom. Na početnom stupnju treba izbjegavati tekstove u dijalektu, jer će ih učenici vrlo teško razumjeti. Na višem stupnju učenja, kad učenici već dobro poznaju jezik i njegove različite registre, vrlo koristan i zanimljiv oblik rada bit će pronalaženje registra govora govornika, regionalizama, individualnih i socijalnih karakteristika govora.

Slušanje autentičnih ili dobrih pseudoautentičnih materijala pripremit će učenike za razumijevanje prave komunikacije na stranom jeziku. Korisno je da nastavnik snimi odgovore učenika. I taj snimljeni materijal može poslužiti kao dokument za rad u razredu. Analiza takva snimka bit će korisna vježba u ispravljanju pogrešaka, a u njoj može sudjelovati cijeli razred.

Autentični auditivni materijal bit će poticaj za razvijanje kompetencije slušanja i razumijevanja, konverzacije ali i pismenog izražavanja. Nastavnik će sam izabrati oblike rada koji najviše odgovraju ciljevima nastave i interesima učenika.

2. Vizuelni materijal

Pri primjeni vizuelnog autentičnog materijala u nastavi stranog jezika neće biti teškoća ako materijal prikazuje elemente ili sredine koje su učenicima poznate iz vlastite kulture, pa ih odmah mogu razvrstati u kategoriju kojoj pripadaju (grafikon, plan grada, slika jednog prizora, običaja itd.). Međutim, ako je slikovni materijal nerazumljiv, tj. ako prikazuje elemente koji učeniku nisu poznati, bit će potrebno uz vizuelni materijal dodati usmeno ili pismeno objašnjenje, a nastavnik će učenicima objasniti o čemu je riječ.

I kod vizuelnog materijala ima elemenata koje ćemo moći uvesti samo na višem stupnju učenja jezika. Mnogi autentični vizuelni materijali uvršteni su u udžbenike za učenje stranih jezika kao ilustracija gradiva pojedinih cjelina.

Pri izboru materijala nastavnik će brinuti o pedagoškim i jezičnim ciljevima nastave jezika na pojedinom stupnju učenja. Vizuelni materijal u nastavi jezika u nekim usmjeranjima ima osobito značenje.

Koji su tipovi vježbi mogući uz autentični vizuelni materijal? Postoje velike mogućnosti upotrebe tog materijala na svim stupnjevima učenja jezika. Navest će samo neke tehnike rada koje nastavnici mogu upotrebljavati u razredu.

a) Pronalaženje teksta koji odgovara određenoj slici (vježba prepoznavanja i razumijevanja — ako je tekst napisan, a učenici moraju samo naći sliku kojoj on odgovara). Vježba postaje teža ako su slike slične, a tekstova ima više od predloženih slika. Ako postoji više rješenja uz pojedinu sliku na to treba upozoriti učenike.

Vježba postaje kreativna ako učenici sami nalaze tekst uz sliku. Tekst može biti u obliku dijaloga ili kratkog sastavka.

b) Rad u parovima (kreativna vježba — zahtijeva dobro poznavanje jezika). Jedan učenik ima sliku situacije. Njegov je drug ne vidi i mora mu na stranom jeziku postavljati pitanja sve dotle dok ne sazna što slika prikazuje. Kasnije, prema odgovorima svojega druga, opisuje sliku koju nije vidio, a ostali učenici prate njegovo izlaganje i provjeravaju da li opis odgovara situaciji na slici. Idealno je kad se razgovor parova snima. Vježbu treba vremenski ograničiti kako bi se održao dobar radni ritam.

c) Opis fotografije ili dijapositiva. (Usmena ili pismena vježba. Može se upotrijebiti za utvrđivanje i ponavljanje ili tumačenje novih struktura i leksika.) Vježba se može provoditi na svim stupnjevima učenja jezika. Slika može služiti i kao poticaj za dijalog ili diskusiju u razredu. Može se koristiti samo dio slike, a može se detaljno analizirati slika ili niz slika. Slike sadrže i elemente civilizacije o kojoj je riječ, pa zato i privlače učenike.

Ponekad projekciju dijapositiva možemo projicirati neizoštreno pa učenici mogu pogađati što slika prikazuje. Ta je tehnika rada idealna za izražavanje pretpostavke i nesigurnosti govornika.

Na višem stupnju učenici mogu izreći svoj sud o slici, izraziti svoje emocije. Zanimljiv je rad s fotografijama umjetničkih djela. Učenike treba postepeno privikavati na tehniku gledanja slike i način njezina opisa. U početku će biti korisna primjena tabele s uputama za opis.

Na primjer: Gdje je slika snimljena? Što prikazuje? Što je u prvom planu? Što je istaknuto, a što u pozadini? Koje asocijacije ta slika izaziva u nama? itd.

d) Poseban tip slikovnog materijala jest humoristički crtež. Pretpostavlja dobro razumijevanje kulture zemlje i mentaliteta ljudi, jer često izvrgava ruglu neke tipične osobine strane zemlje i njezinih stanovnika. Osim opisa crteža, učenici mogu analizirati i njegovu poruku. Zanimljiva je usporedba raznih humorističkih crteža koji obrađuju istu ili sličnu temu.

e) Rad s reklamama pruža raznolike mogućnosti primjene na svim stupnjevima nastave stranog jezika. Može se analizirati samo likovni sadržaj, ali i tekst koji prati sliku. Analiza teksta često pretpostavlja dobro poznавanje stranog jezika jer tekst reklama ima određene specifičnosti, a katkad je vrlo afektivan.

f) Posebna vrsta vizuelnog materijala jesuigrani ili crtani filmovi. Takav je materijal vrlo privlačan za učenike, ali zahtijeva posebnu obradu i opremu. Crtani je film zbog svoje kratkoće pogodniji za rad u razredu. Pri projekciji posebnu pažnju treba posvetiti dobroj vidljivosti i jasnoći zvuka (ako je film popraćen i zvučnim komentarom). Nastavnik mora predvidjeti da će učenici teško slijediti i sliku i tekst. Korisno je da se materijal dva puta projicira. Prije druge projekcije učenike treba upozoriti na važne detalje. Igrani se film teško može izravno koristiti u nastavi. Učenici mogu film pogledati u svoje slobodno vrijeme, a nastavnik može u razredu organizirati diskusiju i kritiku o filmu. Takav način rada je uspješan ako se učenicima prije gledanja filma podijele zadaci s temama za diskusiju. Naravno, taj se oblik rada može primjeniti samo na višem stupnju učenja jezika.

U usmjerenom obrazovanju bit će korisna obrada vizuelnog materijala objektivnog tipa. Učenici bi morali znati rastumačiti upotrebu nekog stroja prema skici i uputi na stranom jeziku. Za neka će usmjerenja biti važno razumijevanje skica, planova, grafikona s uputama na stranom jeziku.

3. Pisani materijal

Učenici će se vrlo brzo u svakodnevnom životu izvan škole sresti s pisanim materijalima na stranom jeziku. Mnogima će u budućem zvanju upravo kontakt s tekstovima na stranom jeziku biti i najčešće oblik primanja informacija. Prema tome, učenike moramo privikavati na to da im udžbenik stranog jezika nije i ne smije biti jedini kontakt s pisanim tekstom na stranom jeziku. Upravo zato nastava mora što prije osposobiti učenike za razumijevanje autentičnih tekstova na stranom jeziku.

Prvi materijali te vrste, naravno, neće biti literarni tekstovi, već će to biti ispunjavanje formulara i upitnika, čitanje kratkih uputa i obavijesti (red vožnje prometnih sredstava, raspored rada neke ustanove, uputa o primjeni

nekog stroja, lijeka, kozmetičkog preparata itd.). Prvi pisani materijali moraju biti objektivnog tipa, a najbolje je ako sadrže samo jednu jednostavnu informaciju. Mislim da učenike treba privikavati na tiho čitanje i globalno razumijevanje teksta, jer će im taj oblik čitanja u životu najviše trebati. Idealno je kad nastavnik obradi leksik određenog područja na satu na kojem će provoditi intenzivno čitanje i razraditi sve detalje teksta. Slične tekstove o istoj temi pripremit će za individualan rad učenika. Kod tih će se tekstova tražiti samo globalno razumijevanje sadržaja. Učenike treba privikavati na brzo čitanje i razumijevanje. Kao i pri vježbama slušanja, i tu možemo učenike prije čitanja teksta upozoriti na važne elemente teksta.

Koje su vježbe pogodne za provjeravanje razumijevanja teksta? Navest ćemo samo najčešće:

a) Test s višestrukim izborom (vježba razumijevanja i prepoznavanja) privika učenike na uočavanje detalja. Nastavnik tako može objektivno vrednovati razumijevanje nepoznatog teksta i provjeriti znanje svih učenika.

b) Učenici tiho čitaju nepoznati tekst. Nakon toga im dajemo glavne ideje teksta na posebnom papiru. Glavne ideje nisu u redoslijedu kao u tekstu. Učenici moraju naći pravilan redoslijed. I to je vježba prepoznavanja. Vježba postaje teža ako tekstu u kojemu su navedene glavne misli dodamo nekoliko rečenica koje ne odgovaraju pročitanom sadržaju. Učenici pronalaze pravilan redoslijed i precrtavaju rečenice koje ne odgovaraju sadržaju. Nastavnik mora paziti da učenici imaju samo jedan tekst pred sobom, tj. dok čitaju da nemaju pred sobom tekst s glavnim idejama.

Učenici mogu i sami izraditi plan teksta. Vježba tako postaje kreativna.

c) Tiho čitanje — rad u grupama. Sve grupe imaju isti tekst, ali svaka grupa bilježi druge elemente sadržaja. Na kraju sata grupe izvještavaju o svojem radu i zajednički na ploči izrađuju cjelovit plan sadržaja.

Na višem stupnju učenja jezika može se tražiti od grupa i zauzimanje stava prema tekstu.

d) U usmјerenom obrazovanju učenike treba privikavati da sami nađu bibliografiju na stranom jeziku o određenoj temi. Korisno je da učenici znaju pravilno navesti bibliografske podatke na stranom jeziku i da se snalaze u stranoj literaturi koja je vezana za njihovo usmјerenje. U tom slučaju učenici mogu i na materinskom jeziku ukratko reći o čemu govori autor i koja su poglavљa u knjizi zanimljiva.

ZAKLJUČAK

Upotreba autentičnog materijala na stranom jeziku bit će svakako korisna na svim stupnjevima učenja jezika. Naravno, to ne znači da će nastavnik odbaciti udžbenik i raditi samo takav materijal. U nastavi je nužna progresija. Udžbenik je okosnica te progresije a uz njega će nastavnik, prema interesu i znanju učenika, vješto nadograđivati i nadopunjavati pojedine cjeline autentičnim materijalima.

U početku će kontakt s izvornim stranim jezikom biti težak, ali prvi nas neuspjeh ne smije obeshrabriti. Učenici, naime, moraju odmah shvatiti da je jezik udžbenika samo put koji vodi prema razumijevanju pravoga, izvornog teksta, moraju spoznati da će ih ponekad dosadne gramatičke vježbe osposobiti za mnogo zanimljiviji i kreativniji rad.